

ОБРОБКА ДАНИХ В КСБО: ЕТАПИ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДАНИХ

Модель обробки даних в КСБО реалізує процедуру бухгалтерського обліку, під якою розуміється строга послідовність виконання бухгалтерських дій в процесі реєстрації, накопичення і обробки облікових даних, з метою формування фінансової звітності і управлінських зведень.

Процедура бухгалтерського обліку, як відомо, передбачає виділення бухгалтерських дій, які виконуються одноразово у момент створення підприємства і поточних бухгалтерських дій, які здійснюються в кожному звітному періоді.

Аналогічне відбувається при впровадженні і функціонуванні автоматизованої системи бухгалтерського обліку з поправкою на те, що часто система упроваджується на діючому підприємстві. Тут також виділяють два етапи:

- 1) підготовчий і
- 2) поточний.

Підготовчий етап пов'язаний з введенням системи автоматизації обліку в експлуатацію. Роботи, які виконуються на цьому етапі, носять одноразовий характер. Їх можна поділити на дві групи:

- 1) спеціальні підготовчі роботи, що відносяться до області комп'ютеризації, такі як установка системи, настройка окремих параметрів, організація довідників й інше;
- 2) процедури бухгалтерського обліку — введення початкових залишків рахунків на основі інвентаризаційних описів майна і зобов'язань, складання вступного балансу на момент введення системи в експлуатацію.

При функціонуванні системи автоматизації обліку процес обробки інформації зводиться до циклічно повторюваної в кожний звітний період послідовності дій. Тут виділяються три основні етапи, відповідні трьом стадіям облікового процесу:

- 1) документування господарських операцій і формування внутрішньомашинної бази обліку;
- 2) узагальнення облікових даних і формування поточних облікових реєстрів і внутрішніх звітів;

Рис. 1. Концептуальна модель обробки даних в КСБО

- 3) завершення звітної періоду і формування регламентованої зовнішньої звітності (бухгалтерської, статистичної податкової) та ін.

Завершені факти виробничо-господарської і фінансової діяльності знаходять віддзеркалення в первинних документах, які підтверджують їх законність і достовірність. Бухгалтерські дії по обробці даних документів включають:

- вартісну оцінку фактів,
- ідентифікацію їх за часом,
- класифікацію в номенклатурі плану рахунків конкретного суб'єкта господарювання.

В результаті цих дій в інформаційній базі обліку формуються і реєструються вхідні дані КСБО – бухгалтерські записи, що відносяться до кожного окремого факту фінансово-господарської діяльності підприємства.

У системі комп'ютерного обліку бухгалтерський запис може бути представлений у вигляді:

- 1) простої проводки,
- 2) розширеної проводки,
- 3) бухгалтерської операції.

Проста проводка включає проводку і дату. Проте частіше до складу бухгалтерського запису разом з основними реквізитами проводки входять класифікаційні й ідентифікаційні характеристики, що підкреслюють індивідуальність господарської операції. Такий запис називають «розширеною проводкою».

Підстави проводки — поля запису, що відводяться під вартісні значення показників, що характеризують господарську операцію (сума операції в національній і іноземній валюті), а іноді і під натуральні показники.

Класифікаційні реквізити — поля запису, що використовуються під аналітичні рахунки, групувальні реквізити (наприклад, структурні підрозділи підприємства, вид операції і ін.),

Ідентифікаційні реквізити — поля запису, що використовуються під дату здійснення операції, номер документа, тобто під реквізити, які, як правило, не є ключами угруповання даних при розрахунках.

Господарська операція в обліку може відобразитися однією або декількома проводками. Сукупність проводок, що повністю відображають господарську операцію в обліку, в комп'ютерних системах одержала назву «бухгалтерська операція». Бухгалтерська

операція відрізняється від бухгалтерського запису тим, що в комп'ютерних системах вона часто має структуроване представлення. Як правило, бухгалтерська операція представляється двома рівнями: заголовок операції і одна або декілька розширених проводок. В заголовок операції виносяться реквізити загальні для всіх проводок бухгалтерської операції. Це ідентифікаційні реквізити: вид, номер і дата документа або документів, що характеризують господарську операцію, а також частину класифікаційних реквізитів: суб'єкти операції, сума операції, коментар (короткий зміст) господарської операції і ін.

У інформаційній базі обліку дані про всі господарські операції підприємства з моменту початку експлуатації зберігаються в масиві інформації про господарські операції. Інформація в цьому масиві може зберігатися у вигляді як простих і розширених проводок, так і у вигляді бухгалтерських операцій, в хронологічному порядку. Цим комп'ютерна технологія обліку відрізняється від ручної технології, при якій реєстрація облікових записів виконується в журналах, що є хронологічними регістрами. Комп'ютерний журнал реєстрації господарських операцій розглядається як вихідний документ, який дозволяє проглянути дані про господарські операції, зареєстровані в масиві. При цьому дані про господарські операції можуть бути представлені за будь-який часовий інтервал, а також фрагментарно в заданому зрізі.

У комп'ютерних системах обліку реалізована різна технологія роботи з документами, різні способи формування бухгалтерських записів, різні способи зберігання даних в масивах господарських операцій, методи пошуку і вибірки даних, їх представлення в журналах господарських операцій. Ці питання розглядаються у наступних темах.

Література:

1. Терещенко, Л.О.; Матієнко-Зубенко, І.І. Інформаційні системи і технології в обліку: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2004. – 187 с.
2. Шуремов Е.Л., Чистов Д.В., Лямова Г.В. Информационные системы управления предприятиями. – М.: Изд-во "Бухгалтерский учет", 2006. – 112 с.
3. Lendyuk, T., Rippa, S., and Sachenko, S. (2013). Simulation of computer adaptive learning and improved algorithm of pyramidal testing // In 2013 IEEE 7th International Conference on Intelligent Data Acquisition and Advanced Computing Systems (IDAACS), volume 02, pages 764–769.